

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2025-05-22

Ärendenummer KOV-2024-00008

Handläggare

Sara Stark

E-post: sara.stark@kretsloppochvatten.goteborg.se

Yttrande över Stadsrevisionens granskning av verksamhetsåret 2024

Förslag till beslut

1. Kretslopp och vattennämnden antar detta yttrande som sitt eget och översänder det till stadsrevisionen som svar på granskningen.

Sammanfattning

Kretslopp och vattennämnden informerades om ärendet 2025-05-15 § 99.

Tjänsteutlåtandet är ett yttrande till stadsrevisionen gällande de rekommendationer som har lämnats till Kretslopp och vattennämnden efter granskning av verksamhetsåret 2024. Den samlade bedömningen utifrån granskningen är att verksamheten delvis har bedrivits på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt. Nämndens interna kontroll bedöms i huvudsak ha varit tillräcklig. Stadsrevisionen tillstyrker att nämnden beviljas ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2024.

Stadsrevisionen lämnar följande rekommendationer utifrån granskning av verksamhetsåret 2024:

- Nämnden rekommenderas att fortsätta påbörjat utvecklingsarbete inom krisberedskap och på ett mer aktivt sätt driva utvecklingsarbetet med resursfunktionen avlopp och avfall, för att säkerställa följsamhet mot fullmäktiges riktlinje för höjd beredskap.

Följande rekommendationer kvarstår sedan tidigare år:

- Stadsrevisionen rekommenderar nämnden att stärka den interna kontrollen i löneprocessen genom att upprätta en rutin för regelbunden kontroll av registrerade ändringar av grunddata i lönesystemet.
- Nämnden rekommenderas att upprätta ett system för styrning, uppföljning och kontroll avseende avloppshanteringen som omfattar kraven på leverantörens tjänster samt har sin utgångspunkt i lagen om allmänna vattentjänster.
- Nämnden rekommenderas att i samverkan med kommunstyrelsen och Gryaab AB att i samverkan vidta åtgärder för att säkerställa att va-kollektivet endast står för nödvändiga kostnader för va-anläggningen.

- Nämnden och Gryaab AB rekommenderas, att var för sig och i samverkan, utveckla särredovisningen för att säkerställa följsamheten mot vattentjänstlagen.
- Nämnden rekommenderas att vidta åtgärder för att förbättra systemen och rutinerna för uppföljning av avgifterna för vatten och avlopp.

Förvaltningen tar tacksamt emot stadsrevisionens granskning och medföljande rekommendationer, som värdefullt underlag för fortsatt förbättringsarbete.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Åtgärderna i ärendet är av betydelse för stadens ekonomi och möjlighet för invånarna att kunna följa hur taxan används för förvaltningens tjänster. Vidare är en väl fungerande internkontroll viktig för stadens brukare för att säkerställa att resurser används på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt korrekt sätt.

Bedömning ur ekologisk dimension

Kretslopp och vattens verksamhet är av betydelse för stadens miljö och klimat. Förvaltningen har i övrigt inte funnit några särskilda aspekter på den ekologiska dimensionen utifrån detta ärende.

Bedömning ur social dimension

Kretslopp och vattens verksamhet är en grund för en välfungerande och trygg stad. Åtgärderna i ärendet bidrar till trygghet för stadens invånare. Vidare bidrar en fullgod internkontroll till att upprätthålla förtroendet för verksamheten.

Expedieringskrets

Stadsrevisionen

Bilagor

1. Granskning av Kretslopp och vattennämnden 2024 - verksamhetsåret 2024

Ärendet

Kretslopp och vattennämnden har att besluta om ett yttrande över stadsrevisionens granskning av nämndens verksamhet 2024. Beslutat yttrande ska vara stadsrevisionen tillhanda senast den 19 juni 2025.

Beskrivning av ärendet

Stadsrevisionens uppdrag är att granska kommunens verksamhet. Granskningen sker på uppdrag av kommunfullmäktige som utser förtroendevalda revisorer som ansvarar för granskning av nämnderna. Varje år granskar kommunens revisorer nämndens verksamhet i den omfattning som följer av god revisionssed.

Granskningen av verksamhetsåret 2024 bestod av områdena:

- grundläggande granskning
- krisberedskap
- förebyggande arbete mot oseriösa aktörer och osund konkurrens
- intern kontroll i redovisningsrutiner
- uppföljning.

Den samlade bedömningen, utifrån årets granskning av nämnden, är att verksamheten delvis har bedrivits på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vidare är bedömningen att nämndens interna kontroll i huvudsak har varit tillräcklig.

Vad gäller det ekonomiska resultatet för avfall framgår att nämnden inte har bedrivit verksamheten inom ramarna för året. Vidare visar granskningen att det finns ett utvecklingsområde rörande nämndens ansvar för resursfunktionen avlopp och avfall inom krisberedskap. Vad gäller resursfunktionen är bristen mindre allvarlig och berör avgränsade delar av verksamheten och får därför inte genomslag på helhetsbedömningen. Granskningen av verksamhetsåret 2024 visar också att nämnden har agerat för att förbättra verksamheten utifrån rekommendationer som lämnats tidigare år.

Stadsrevisionen tillstyrker att nämnden beviljas ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2024 (Kommunfullmäktige 2025-04-24).

Förvaltningen tar tacksamt emot stadsrevisionens granskning och medföljande rekommendationer, som värdefullt underlag för fortsatt förbättringsarbete.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen tar tacksamt emot granskningen och medföljande rekommendationer från stadsrevisionen och ser den som ett värdefullt underlag i för fortsatt förbättringsarbete. Nedan framgår de rekommendationerna som lämnats till nämnden följt av nämndens åtgärder.

Nämnden rekommenderas att fortsätta påbörjat utvecklingsarbete inom krisberedskap och på ett mer aktivt sätt driva utvecklingsarbetet med resursfunktionen avlopp och avfall, för att säkerställa följsamhet mot fullmäktiges riktlinje för höjd beredskap.

Arbete med investeringar fortsätter enligt plan för att stärka förvaltningens förmåga i händelse av höjd beredskap och kris. Identifierade projekt för de närmaste tre åren uppgår till 20 mnkr per år, vilka ska användas till ökad förmåga vid kris med bland annat ökad reservkraftskapacitet.

Planering inför höjd beredskap och krig innebär förberedelsearbete i fredstid att inrätta resursfunktioner i enlighet med Göteborgs Stads plan för arbetet med civil beredskap 2024–2027. Arbetet med resursfunktionerna förtydligas i Göteborgs Stads riktlinje för höjd beredskap.

Resursfunktionerna ansvarar för att ett operativt samarbete över förvaltnings- och bolagsgränser snabbt kommer till stånd vid höjd beredskap och ytterst krig. Syftet är att öka stadens förmåga att hantera omfattande, komplexa och parallella samhällsstörningar till följd av krig.

I riktlinjen framgår att resursfunktionsansvarig nämnd skall säkerställa att funktionen i fredstid förbereder arbetsformer, former för samverkan och resursinventering. Nämnder och styrelser som deltar i en resursfunktion ska i sin beredskapsplan för höjd beredskap planera för uppdraget att delta i resursfunktionen.

I syfte att säkerställa följsamhet mot riktlinjen för höjd beredskap har flera åtgärder vidtagits. Samverkansforum för resursfunktionen avlopp och avfall, där förutom Kretslopp och vatten även Gryaab och Renova ingår, har genomförts och fortsätter med frekvensen var sjätte månad.

För att underlätta samverkan internt och externt har resursfunktionen hos Kretslopp och vatten organisatoriskt placerats i förvaltningens kris- och krigsorganisation.

Resursfunktionen testas och utvecklas genom övningar. Övning av resursfunktionen har genomförts i samband med Länsstyrelsens övning TEKLA i oktober 2024. Fortsatt utbildning och mer övning planeras att genomföras under hösten 2025.

Vidare sker en översyn av kontinuitetsplaner mellan Kretslopp och vatten, Gryaab och Renova, för att säkerställa gräns- och kontaktytor. En sambandsövning mellan parterna planeras för hösten 2025.

För att utveckla resursfunktionen för avlopp och avfall behöver Kretslopp och vatten som resursansvarig nämnd fortsätta driva arbetet genom att säkerställa att deltagande nämnder och styrelser bidrar genom att de aktivt deltar i planeringsarbetet och att det sker en uppföljning av att de utför de uppgifter som

riktlinjen föreskriver. Arbetet kommer bedömt underlättas av att Stadsledningskontoret (SLK) stödjer med en mer riktad övergripande samordning av gemensamma arbetssätt för resursfunktionerna. Ett första samverkansmöte mellan ägarna av resursfunktionerna lett av SLK genomfördes den 20 maj.

Efter mötet är berörda parter överens om att SLK ska samordna delar av arbetet med resursfunktioner genom att fram gemensamma mallar för lägesbilder och en rutin för hur rapporteringen skall gå till. Det kvarstår dock behov av att förtydliga ledning och styrning av resursfunktionerna genom att uppdrag och mandat behöver bli tydligare. Framför allt gällande vilka befogenheter resursfunktionerna själva har att samordna sig i ett skarpt läge. Ett uppföljningsmöte med SLK kommer att ske i november i år.

Från och med augusti kommer det att införas ett rapporteringskrav, inom ramen för ordinarie uppföljning i Staden, kring framdriften av arbetet med resursfunktioner. Kretslopp och vatten kommer då utförligt att beskriva åtgärder för att påvisa en fortsatt utveckling av resursfunktionen avlopp och avfall.

Sammantaget förväntas åtgärderna säkerställa att riktlinjen efterlevs.

Stadsrevisionen rekommenderar nämnden att stärka den interna kontrollen i löneprocessen genom att upprätta en rutin för regelbunden kontroll av registrerade ändringar av grunddata i lönesystemet. (2022)

Förvaltningen har inte upprättat en specifik rutin för hantering av grunddata utan hanterar det inom ramen för rekryteringsprocessen, eftersom upprättandet av grunddata sker i anställningsförfarandet. Rekryteringsrutinen har justerats med förtydligande moment för att chefer ska få korrekt information tidigt i en anställningsprocess. Detta rör främst uppgifter som hanteras av förvaltningen själva, så som BAS, AID-koder och lönespann utifrån befattning. HR-avdelningen jobbar fortsatt med att utveckla och förtydliga olika stödmoment i rekryteringsprocessen. Syftet är att stärka samtliga bitar i arbetet med rekrytering och hur det relaterar till långsiktig kompetensförsörjning. Parallellt pågår projekt för att stärka processen genom automatiserade moment. Det innebär en översyn av personalbeslut för att ytterligare säkerställa informationshanteringen. I förlängningen är målet att även automatisera behörigheter utifrån grunddata.

Grunddata ändras exempelvis genom upprättande av ny anställning, vilket föranleds av nytt personalbeslut. Det kan även tillfälligt ändras vid ex. deltidsarbete eller tillfälliga frånvaroperioder. Ändringar föranleds av underlag från chefer och regleras i rutin "Rehabilitering" och "Riktlinje för tjänstledighet".

Förvaltningen har idag en rutin för kostnadskontroll i Personec, vilken innebär att chefer varje månad genomför kostnadskontroll i Personec i syfte att kontrollera löneutbetalningar inför lönekörning. Det finns även rutiner för hur tidrapportering görs där det tydligt framgår att varje medarbetare ska redovisa tid dagligen och att chefer attesterar tider veckovis. Detta för att säkra information som förs över

mellan IFS – Personec i lönekörning. Förvaltningen har startat ett utredningsuppdrag för IFS-systemet, i vilket frågan om övergång till tidredovisning direkt i Personec omhändertas.

De rekommendationer och åtgärder som följer nedan redovisas utifrån förutsättningen att Gryaab är huvudman för sin anläggning för avloppsrening, vilket förtydligades i revidering av Kretslopp och vattennämndens reglemente 2024.

Nämnden rekommenderas att upprätta ett system för styrning, uppföljning och kontroll avseende avloppshanteringen som omfattar kraven på leverantörens tjänster samt har sin utgångspunkt i lagen om allmänna vattentjänster. (2021)

Förvaltningen fortsätter att följa de nyckeltal som Gryaab AB använder för uppföljning av kostnad för rening samt reningsresultat. Nyckeltalen är underlag för framtagande av kravbild och följs upp i förvaltningens verksamhetsrapporter. Mål har införlivats för avloppsreningen i en långsiktig verksamhetsplan för avloppshantering som beslutades av nämnden i mars 2024.

Fortsatt dialog om styrning, uppföljning och kontroll kommer ske i de strategiska möten som återupptagits mellan förvaltningen och Gryaab AB.

Nämnden rekommenderas att i samverkan med kommunstyrelsen och Gryaab AB att i samverkan vidta åtgärder för att säkerställa att va-kollektivet endast står för nödvändiga kostnader för va-anläggningen. (2023)

Arbetsformen *Teknisk och Ekonomisk Delegation* (TED), tillsammans med övriga ägarkommuner, gentemot Gryaab AB, fortsätter sitt arbete där Kretslopp och vatten har en väsentlig roll som representant för en stor ägarkommun. Vidare har nämnden och Gryaab AB startat ett forum för strategiska möten för att få en ökad dialog mellan beställaren, det vill säga nämnden, och utföraren Gryaab AB. Detta forum kommer att behållas och utvecklas under 2025. Förväntad effekt av åtgärden är att, med helhetssyn för VA-kollektivet, hitta kostnads- och resurseffektiva arbetssätt och tekniska lösningar.

Nämnden och Gryaab AB rekommenderas, att var för sig och i samverkan, utveckla särredovisningen för att säkerställa följsamheten mot vattentjänstlagen. (2023)

I Gryaab AB årsredovisning 2024 har särredovisning upprättats, där affärsverksamheten spillvärme och biogas särredovisas från grunduppdraget, vilket inte fanns i årsredovisningen 2023. Kretslopp och vatten har särredovisning av VA och Avfall, som bilaga i årsrapporten. Förvaltningen ser fortsatt behov av utveckling av ekonomimodellen för att möjliggöra särredovisning med god kvalitet för de olika ändamålen dricks-, spill-, dagvatten gata- och dagvatten fastighet. Nämnden och Gryaab AB fortsätter med utveckling av särredovisningen. Särredovisning är en fråga som avhandlas på inrättade forum

Teknisk och Ekonomisk Delegation (TED) samt forum för strategiska möten mellan Kretslopp och vatten och Gryaab AB.

Nämnden rekommenderas att vidta åtgärder för att förbättra systemen och rutinerna för uppföljning av avgifterna för vatten och avlopp. (2023)

Under 2024 har rapportfunktionen i kundsystemet utvecklats för att förbättra uppföljning av fakturering av avgifter och sålda volymer inom vatten och avlopp.

Under 2024 tillsattes också en tjänst som verksamhetscontroller med uppdrag att utveckla arbetssättet för uppföljning av avgifterna för vatten och avlopp med uppdelning på de olika VA-tjänsterna. Båda dessa åtgärder innebär att det finns en stabil uppföljning som underlag för budget- och prognosarbete samt förutsättningar att utveckla detta ytterligare. Genom att uppföljning och analys görs för olika tjänster och till exempel olika kundkategorier, ges underlag för såväl felsökning som långsiktiga prognoser för vattenanvändning.

Arbetet med implementering av ny ekonomimodell fortsätter, där kostnader och intäkter ska bokföras så att befintliga systemstöd kan tillhandahålla korrekt information för att styra och leda huvudprocesserna och säkerställa korrekt särredovisning.

Under 2024 har processledning inrättats för verksamhetens huvudprocesser. Syftet med processledning för huvudprocesser är att stödja huvudprocessägaren i att säkerställa framdrift i grunduppdrag och utvecklingsarbete och på så vis vara ett verktyg i förvaltningens planering, budgetering och uppföljning. En central uppgift för processledningarna är att samordna långsiktiga ekonomiska planer för drift och investering samt budget per huvudprocess. Detta ger på sikt förbättrade förutsättningar för uppföljning av avgifterna för vatten och avlopp.

Kretslopp och vatten

Marianne Erlandson

Förvaltningsdirektör